

Sovsalar i Drottning Sofias stiftelse, Vänersborg. 1907. Bild ur filmen Från idiot till medborgare.

"När de kom hit blev de fråntagna allt eget, allt privat, kläder, ev smycken, fotografier, allt togs ifrån dem. De fick inte ha någonting privat. ... De fick ta på sig sjukhusets mundering. Sen blev de inlåsta. Alla dörrar var låsta. Hela området var omgärdat med ett högt staket, två meter säkert, och låsta grindar. Det var som att komma till ett fängelse. Utan möjlighet till permission."

"Det är ju konstigt. Det var ju intelligenta, utbildade människor med höga positioner i samhället som gick på det där... Här var det väldigt många som blev steriliserade. Det är tydligen lätt att gripas av sådana där konstiga idéer. Felaktiga idéer som blev vedertagna. Det var ju ett fruktansvärt ingrepp i en människas liv."

"De som var lite "bättre" hade möjlighet att gå stadspromenad tillsammans med personal, enligt en viss turordning. Det inträffade kanske två gånger om året, det var inte oftare, hans inte med. Dessa människor hade kläder som såg ut som...de såg ut som sorkar när vi kom på stan. Som personal skämdes man, hemska gråa kappor, konstiga huvudbonader, hemstickade strumpor. Alla såg ju det, alla stirrade. Var det nödvändigt?"

"Föreståndarinnan kom en dag med små lappar som hon fäste på dörrarna. Där stod: Denna dörr får vara olåst."

Astrid Berghqvist, vårdare på Västra Mark 1852-72.

"Läkarna övertalade föräldrarna att lämna bort barnet, att glömma det och skaffa nya barn. Man skyllde på att syskonen for illa. Man talade om missriktad moderskärlek om inte man lämnade bort sitt barn. Det var ett väldigt tryck på föräldrarna."

Karl Grunewald. f d överinspektör på Socialstyrelsen.

Jag fick en chock när jag kom dit...Medicin fick jag. Långt hemifrån... Jag längtade hem till mamma och systrarna. Det var fruktansvärt.

"Sedan kom jag till en öppen avdelning. Jag kunde gå ut när jag ville på kvällen. Jag fick för mig att jag hade någon efter mig. Man var så skyddad när man var inlåst."

Rolle Simlund som bott tolv år på Salberga specialsjukhus.

Beställ din historia!

Intra har fått köpa in ett begränsat antal ex av DVD-filmen "Från idiot till medborgare" som vi kan erbjuda våra läsare till självkostnadspris.

Beställ den!

PRIS: 150 kr.

Beställ på tel 08-647 87 90 eller fax: 08-97 11 04 eller e-post: intra@swipnet.se
Porto är inkluderat i priset!

En riktig historia!

Citat ur filmen "Från idiot till medborgare":

Under sista delen av 1800-talet och hela 1900-talet har över 100 000 personer levt hela eller en del av sitt liv på torftiga anstalter för utvecklingsstörda. Även om alternativet för många säkert hade varit ännu sämre, så utgör ändå anstaltsverige ett gigantiskt och oförläpigt övergrepp på dem vars liv maldes ner där.

Kompetensfonden i Stockholm har gjort en DVD-film som skildrar hur omsorgen om personer med utvecklingsstörning utvecklats från 1800-talets mitt till idag.

Det är en spännande och välgjord film på 43 minuter som ger den nödvändiga bakgrunden till dagens stöd till personer med utvecklingsstörning.

DVD-filmen heter "Från idiot till medborgare". Perfekt att ha som studiematerial vid nästa personalsammankomst!

"Dom var i sina salar. Man tog dom på promenad varje dag ett par gånger. Då hade man sådana där selar, tre fyra stycken och så gick man..."

Erdman von Freedon, vårdare och terapeut på Carlslunds Vårdhem på 60-talet.

"Man kände empati för de här personerna. Det udda liv som de levde jämfört med samhället utanför. Runt hörnet bodde ju människor i vanliga lägenheter, runt hörnet åkte människor och badade, runt hörnet gjorde vi saker, men det gjorde vi inte där."

Roger Blomqvist, vårdare på Bredängshemmet på 70-talet.

Det kom en kille som rökte och åkte rullskridskor genom avdelningen. Jag frågade "jobbar du här" ja, sa han. Det var otroligt på 70-talet!

Ann-Marie Torné, mamma till Lise som bott på Carlslunds vårdhem.

Skötrum på en avdelning på Carlslunds vårdhem på 70-talet. Bild ur filmen Från idiot till medborgare.

"Det var dom med fångtröjor på sig. Sedan kom jag till en öppen avdelning. Den rymde jag från."

"Han satt fastbunden i en stol hela dagarna för att han slog sig själv. Han satt där med handskar och bälte från sju på morgonen till sju på kvällen.. Bara när han skulle byta blöjor tog dom honom därifrån."

Anki Utstrand som bott på Västra Mark och Åkersbergahemmet.

